

Чорноус Г. Ральченко Павло // Редакторський практикум: Літературні портрети сучасних українських письменників: Студентські дослідницькі роботи / Упоряд. В.І. Башманівський. Кафедра новітньої української літератури та соціальних комунікацій. – Випуск 2. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – 2012. – С. 185-191

РАЛЬЧЕНКО ПАВЛО

Дорога пізнання

Життя поета Павла Ральченка було насичене радіщами й печалами, злетами й падіннями, здобутками й втратами. Він був у цьому житті різним. Та, головне, ніколи не був байдужим. Йому боліло все: і Чорнобильська трагедія, і афганська війна, і становлення самостійної України, і втрата батьків, і філософія юності й старості, життя і смерті, і шляхетності в інтимних стосунках.

Правдивість, чесність, відвертість – ось найкращі друзі поета; фальш і брехня – найзапекліші вороги. Інтелігентність, щирість, вірність – найяскравіші чесноти Павла Ральченка. Він не вмів і не хотів прогинатися перед сильними світу цього, гнучко пристосовуватися до влади:

Не був на іменинах у фортуни,

До влади на поклони не ходив...

Не гонився поет й за матеріальними благами:

Моє багатство – це моя душа,

Моє багатство – мрія незгасима,

Моє багатство – це любов моя,

Любов до скону жінці й Україні...

Своїми чеснотами Ральченко приваблював людей; у нього було багато друзів. Працівники редакції районної газети «Життя Чуднівщини», у якій Павло Ральченко був частим гостем, згадують, як він приходив до них «і своїм тихим, навіть якимсь приглушеним голосом розмірено, дотримуючись розділових знаків, читав новий вірш. А бувало, і два за раз...

Добродійників він не шукав. Вони самі знаходили його і за свій кошт видавали Ральченкові вірші. Бо були вірші по-справжньому талановиті, професійні, мелодійні...

Непросто було поету знайти свою дорогу у житті, не відразу він обрав собі професію.

Народився Павло Сергійович Ральченко 4 листопада 1949 року у селі Ковалівка на Черкащині. Батько був трактористом. Малий Павлик часто забирався у кабіну трактора і звідти вдивлявся у жовткості пшеничного поля. Тоді й почала формуватися поетичність хлопчикової душі.

У школі майбутній поет навчався на «відмінно». Можливо, отримав би на випускному вечорі золоту медаль. Проте на екзамені з української мови Павло Ральченко написав твір у віршованій формі. Попри те, що тема була висвітлена гарно, вчителі запропонували написати твір прозою. Бо ж негоже було у радянські часи виділятися з маси. Проте юнак мав почуття власної гідності, був непересічною особистістю, тому не зміг поступитися власним принципам. Твір майбутній поет не переробляв, тому отримав срібну медаль.

Не здійснилася мрія Павла Ральченка навчатися на факультеті журналістики, бо не пройшов за конкурсом. Пішов здобувати спеціальність до Київського інженерно-будівельного інституту. Там він зустрів свою кохану, дружину і берегиню його поетичного архіву, чарівну чуднівчанку Яніну Яківну. Сорок років прожило в парі подружжя Ральченків.

По закінченні інституту Павло Ральченко працював на будовах Білоцерківщини. Та згодом зрозумів – то не його, тому пішов працювати на Білоцерківський шинний завод. Тоді й почав друкуватися у газеті «Робітнича слава». Вірші одразу були оцінені читачами: про них заговорили не тільки в Білій Церкві, а й у літературних колах Києва.

У 2000 році сім'я Ральченків переїжджає до селища Чуднів Житомирської області, де поет продовжує багато писати аж до 18 червня 2009 року, коли перестало битися його серце.

Лицар слова

Як у житті, так і в поезії Павло Ральченко жив реальністю, не гонився за ефемерними цінностями. Проникливий лірик мав справжній талант. Вірші Ральченка місткі, психологічні, емоційно насичені енергетикою добра, єдністю людини з природою.

Поет був вимогливий до себе і виважено ставився до слова, бо ж для нього поезія і таїна душі нерозривно близькі. Через поезію Павло Ральченко знаходив однодумців, друзів, шанувальників. Він писав:

*...Бо ж Всевишній дав мені перо
і ліру,
Щоб я писав, співав поля
і луки,
Єднання рук, сердець, людей
єднання,
Себе прирікши на щоденні
муки*

Поетична спадщина Павла Ральченка – це п'ять виданих збірок: «Зимова вишня» (1999 р.); «Жовтий вітер» (2001 р.); «Ватра на отчому дворі» (2003 р.); «Осінній сполох горобини» (2009 р.); «На землю падала сльоза» (2009 р.). Багато віршів Ральченка покладені на музику, стали піснями. Нині готується до друку його пісенна збірка.

У своїх творах поет заявляє чітку визначену позицію громадянина-патріота, який вболіває за долю рідної України. У вірші «Я все сказав» Ральченко пише:

*Чого ми з вами добивались,
Чого хотіли врешиті-решит,
Нових вождів на п'єдестали,
Старих – посмертно під арешт?
.....
Своїми власними руками
Палили вщент старі мости,*

*Й спалили, знищили, втопили
За викупні, за прилипні
Аби до чогось приліпили
Взамін якоїсь вилупні.*

Павло Ральченко не брав участі у показній політичній метушні останніх двох десятиліть, бо бачив, що більшість «патріотів-активістів» борються лише за власне благополуччя, за посади, багатьом із них байдужа доля України.

*...Розвал всього – вінець перебудови...
... Серед України – замки та руїни ...
...Серед України – злидарі й пани ...*

Поет дивується, «чого ми з вами рукоплещем, гірке забувши і сумне», чого народ вірить порожнім обіцянкам, які можновладці забувають виконувати:

*Казали: з часом відбідуюм,
Але ж болить мені, болить,
Коли під ніс нам тичуть дулі,
А чи натичуться коли?*

Висловивши своє кредо, поет з гордістю стверджує, що змушений говорити «слова, гіркіші за полин»:

*Я все сказав, що міг сказати
І про сьогодні, й про колись.
Прости мене, Вкраїно-мати,
Коли я в чомусь помиливсь.*

Він вірить у майбутнє, стверджує, що ми «переживем лиху годину, ще будемо про любов співать».

Душі чарівні почуття

За типом світогляду поет був романтиком, тому його творчість живиться багатоплинними почуттями.

П. Ральченку притаманні глибоке чуття родової пам'яті, а також шана до батька, матері, їхніх настанов:

*Я мамин сміх любив, як мамин сміх,
А правду батька теж любив, як правду.*

Вражає щемливий вірш-реквієм, присвячений матері. У вірші поет передає поетичність материнської душі, її любов до прекрасного, до дітей:

*Як любила мама цвіт ромашки.
Хоч бувало на жнивах і тяжко.
Все ж несла, йдучи додому з поля,
Жменьку квітів, як дарунок долі.
Грудень був. І віхола ридала.
В нашій хаті – запнуті дзеркала.
Плакав батько. Схлипували внуки.
Холодили серце рідні руки.*

Далі поет розповідає про біль і розпуку, яку принесла мамина смерть і про те, що кожної весни на могилі мами садять ромашки, бо «вона понад усе на світі у житті любила нас і квіти».

У вірші «Згорає свічка», присвяченому матері, поет із болем пише, що так мало знав про маму, її почуття, а тепер пізно визнавати:

*Приходить з часом каяття
Вже запізніле.
Мовчить в ялиновій труні
Матусі тіло,
Про що мовчить воно мені
Закам'яніле...*

Як і в кожного, у Павла Ральченка світлі почуття викликає батьківська хата, мала батьківщина.

*Оселя отча, оселя отча,
Моя колиска й оберіг.
Літа минають, а серце хоче*

Ступити знову на твій поріг.

І хоч батьки давно померли, автор приїхав до батьківської хати. Його зустріла «рідна хата, біла, як скорбота», а біля хати «посивіла вишня» і колодязь, що «рано відслужив». Це викликає щем душі поета за батьком і за матір'ю і за «квітницею мрій і маминих жоржин».

Вагому частину поетичної спадщини Павла Ральченка складають вірші про дружбу й кохання, оптимістичні, насичені могутнім життєлюбством, яскраві, свіжі, пристрасні.

У вірші «Я приходжу до вас, мов на свято» поет пише про свою довіру до друзів-журналістів:

*Милі мої друзі,
Я приходжу до вас, мов на свято,
Відкриваю вікно
У згудьговану душу свою...*

Перегортаючи подумки сторінки свого життя, у вірші «Пливе вода у Тетерів-ріці» Павло Ральченко стверджує:

*Я жив і буду жити не дарма,
Бо в мене є найкращі в світі друзі.*

Кохання для поета – чисте почуття, яке робить людину піднесеною, ніби надає їй крила. У коханні для поета головне – єдність:

*Ми дві сльози одних очей,
Один струмок для нас тече,
Одна в нас радість і печаль,
Одна для нас горить свіча.*

У віршах про кохання Павло Ральченко виступає як моральний максималіст. Для нього естетична сторона почуттів поєднується з високими етичними струменями, з таємничою цнотливістю, виповненою гіпнотичними чарами. Кохання для поета – це і почуття, яке облагороджує людину, і основа повноцінного життя. Автор у віршах поривається до романтичного ідеалу. Він наче вишиває словом, видобуваючи з нього нові і нові нюанси.

Ліричний герой у віршах Павла Ральченка переживає всі етапи кохання, починаючи з першого побачення, сполоханого, незвіданого, невідомого («Місяць зорю проводжа у свій сад») і закінчуючи виповненим драматизмом, наділеним неповторною тональністю, гармонійністю і якоюсь розгубленістю коханням зрілого віку, останнім сполохом прекрасного почуття («Ти мене не люби вже»).

Ось почуття ліричного героя на першому побаченні:

Зорана врешті остання межа.

Перший цілунок солодкий і чистий,

Місяць біляву зорю проводжа.

Рухи мої, засоромлені рухи...

Мабуть, і сам я не знав, що хотів.

Пестили голову лебеді-руки

З трепетом ніжним неказаних слів.

Коли ж ліричний герой визнає, що його кохана надала перевагу іншому, він не гнівається, не докоряє їй, а з гірким болем просить пробачення у коханої за те, що не може її розлюбити:

Пробач мені, що я тобі нелюбий.

Що не до мене йдеш. Пробач мені.

Пробач мені, що інший той, коханий,

Нехай і ненавмисне – між розмов

Тобі гірким словечком душу ранив.

Пробач мені його гірку любов.

Ліричний герой не вимагає любові коханої до себе, розуміючи, що кохання не можна вимолити чи відвоювати. У цій поезії слова «пробач мені» рефреном об'єднують компоненти вірша і наголошують на аспекті думки ліричного героя про нерозділене почуття.

Кохання Павло Ральченко оспівує у віршах «Сипле осінь листям», «Люби мене, люби», «Я чую осені ходу», «Ти мене не люби», «Я прилечу»,

«Я запрошую Вас, моя пані...», «Не говори мені, що ти вже літня», «Назавжди прощай і прости».

Поет зображує образ коханої як певний ідеал, як святість, на якій не може бути бодай якоїсь тіні бруду чи брутальності. Шляхетність у стосунках із коханою – це головне для поета. Ліричний герой віршів Ральченка повністю, «з головою», поринає в кохання, з вдячністю звертається до коханої:

*Моєї вдячності замало,
За те , що ти на світі є...
У вірші «Я прилечу...» поет пише:*

*Я прилечу, як прилітає літом
Нежданий промінь з сірої імли
І буду нестить губи і ланіти,
А ти гляди, кохана, не спали...*

Кохуючи, ліричний герой хоче теж бути коханим:

*Люби мене, люби мене, люби,
Бажай мене і тінь мою і крок...
В любові ми не люди – ми раби.
В любові ми посланці від зірок.*

.....
*Цілуй мене, цілуй мене, цілуй,
Як промінь березневий джерело...*

Замість епілогу...

Поетична майстерність Павла Ральченка зростала з кожним наступним написаним віршем. Можливо, він написав би ще багато, ще досконаліше. Та не встиг... Немов передчуваючи, що відміряно цього життя йому не так багато, поет написав:

*Я не дослухав пісню солов'їну,
Не виплакав очей солоних сліз,
Не долюбив жінок і Україну,*

Хреста свого на гору не доніс.

Та навіть і того, що написав Павло Ральченко, достатньо, аби зрозуміти, що він був Людиною, Поетом. Він не терпів фальші ні в житті, ні в поезії: «живи на світі чесно і до ладу».

Загальновідомо, що більшість поетів і письменників кінця минулого і початку нинішнього тисячоліття, орієнтуючись лише на кон'юктуру книжкового ринку, почали зображувати життя, найпотаємніші людські відносини занадто розкуто, оголено-натуралістично, зловживаючи при цьому ненормативною лексикою. Павло Ральченко, на відміну від таких «писак», орієнтувався на загальнолюдські цінності, тому й не осквернив священного храму поезії негідним словом, тому так високо поцінують його поезію читачі.